

Міністерство освіти і науки України
Одеська державна академія будівництва та архітектури
Національний університет "Одеська політехніка"
Національна спілка журналістів України

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Інновації в освіті: сутність, проблеми, перспективи»
27-28 жовтня 2022 р.

м. Одеса

**Міністерство освіти і науки України
Одеська державна академія будівництва та архітектури
Національний університет "Одеська політехніка"
Національна спілка журналістів України**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

«Інновації в освіті:

сутність, проблеми, перспективи»

27-28 жовтня 2022 р.

м. Одеса

УДК: 37.01+008.2

I 66

I 66 Інновації в освіті: сутність, проблеми, перспективи // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Одеса, 27-28 жовтня 2022 р.)
124 с.

Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інновації в освіті: сутність, проблеми, перспективи» вміщує матеріали, які досліджують проблеми освіти у вимірі сучасних глобальних зрушень, нові стратегії розвитку освіти, здоров'язберігаючі освітні технології, освітні стратегії розвитку духовної та світоглядної культури особистості громадянського суспільства, історію розвитку освіти в Україні та інновації правової освіти.

Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Рекомендовано до публікації Вченою Радою ОДАБА (протокол № 2 від 20.10.2022 року)

УДК: 37.01+008.2

I 66

© Одеська державна академія
будівництва та архітектури, 2022

полем, в якому вони живуть. Інтернет та телебачення не ставлять перед собою нового покоління, головна їхня мета – розвага. Причому більшість цих розваг бездумні і позбавлені будь-якого сенсу. Це є ще одним фактором, що провокує деградацію. У сучасному суспільстві нажаль спостерігається зростання споживальницьких настроїв молоді. Зараз моральність не є орієнтиром, на який спираються молоді люди у своєму світобаченні. Моральний ідеал, який стоїть за самоздійсненням, полягає у тому, щоб бути чесним перед собою, мати свої цінності та не заперечувати цінності іншого. Криза моралі є звичайним наслідком руйнування старої ціннісної системи. За умов різкого падіння моральності, природне зіткнення інтересів у будь-яких формах від аморальних до кримінальних має реальне підтвердження в нашому суспільному житті.

Коренблат Олена – аспірантка кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ

В останні десятиліття проблема толерантності стала однією з найбільш актуальних і широко затребуваних у цілому світі. У відповідних аспектах її проблематика обговорюється на різних рівнях, включаючи пласт різноманітних питань, безпосередньо пов'язаних із особливостями взаємин між людьми. Надмірна зацікавленість до феномену толерантності зумовлена не лише її науковою міждисциплінарністю, але і нагальною потребою суспільства, яке нині потерпає від надмірної конфліктності та всезагальної дегуманізації. Відтак однією з основних передумов привернення нашої уваги до феномену толерантності є побутуюча у наукових колах думка про те, що відсутність, зокрема комунікативної толерантності унеможливує як продуктивні міжособистісні відносини, а також вносить певні деструкції у гармонійний розвиток особистості майбутнього професіонала.

Наявність у науковій літературі різнопланових підходів і думок щодо феномену комунікативної толерантності, насамперед, пов'язані з широким діапазоном інтерпретацій даного поняття.

В.В. Бойко перший вводить поняття комунікативної толерантності і розглядає її як характеристику ставлення особистості до людей, що виявляє ступінь перенесення нею неприємних чи пропущених психічних станів, якостей і вчинків партнерів по взаємодії [2].

За дослідженням В.М. Гришук комунікативна толерантність – це психосоціальна характеристика особистості з домінантною спрямованістю свідомості на терпиму, безконфліктну комунікативну поведінку, на особливий, доброзичливий тип взаємодії індивіда з іншими людьми [3].

О.Г. Бабчук розглядає комунікативну толерантність як «..стійку характеристику особистості, завдяки якій здійснюється особливий тип взаємодії індивіда з іншими людьми, заснований на наявності у свідомості суб'єкта успішного, особистісно значущого зразка терпимої (безконфліктної) комунікативної поведінки» [1, С. 9].

Трактуючи поняття комунікативної толерантності А.Г. Скок пропонує наступне визначення, зокрема як «здатність людини до взаємодії з іншими. Вона є пізнанням особистістю самої себе та іншої людини, толерантними настановами поведінки й спілкування» [6, с. 80].

Повсякденне спілкування свідчить про різноманітні прояви комунікативної толерантності: одні люди дуже толерантні відносно оточуючих людей, інші вміють добре приховувати ворожість до партнерів, треті здатні силоміць переконувати, примушувати себе не помічати неприємні властивості іншого. Аналогічно, в широкому діапазоні дає про себе знати той чи інший ступінь зниження комунікативної толерантності: риси іншого можуть викликати часткове або повне засудження, роздратування чи неприйняття.

Спираючись на основні підструктури, які характеризують комунікативну

толерантність, В.В. Бойко [2] виокремлює рівні комунікативної толерантності:

1) рівень ситуативної комунікативної толерантності – фіксується у ставленні особистості до конкретної іншої людини, наприклад, до шлюбного партнера, колеги, пацієнта, випадкового попутника. У цьому разі потік енергії емоцій суворо спрямований. Низький рівень ситуативної толерантності виявляється, наприклад, у висловлюваннях «терпіти не можу цієї людини», «вона мене дратує своєю присутністю», «мене трусить від неї», «мене все в ній обурює». Про високий рівень свідчать такі висловлювання, як: «мені дуже імпонує цей діловий партнер», «з цією людиною легко спілкуватися». Про середній рівень говорять такі висловлювання: «я не все приймаю в цій людині», «інколи вона нестерпна», «дещо в ній мене дратує»;

2) рівень типологічної комунікативної толерантності – виявляється у ставленні людини до збірних типів особистостей або груп людей, наприклад, до представників конкретної нації, соціальних верств, професії. Певна енергія емоцій відбивається у взаємодії з конкретними людськими типами. Низький рівень типологічної толерантності полягає у словах: «мене дратує такий тип людей», «я не став би жити в одній кімнаті з нацменом», «краще мати справу з клієнтами-пенсіонерами». Середній рівень виявляється у мовленнєвих зворотах: «такі робітники викликають суперечливі почуття», «якщо захотіти, її можна витримати як партнера». Про високий рівень типологічної толерантності свідчать висловлювання: «зазвичай представники цієї нації – гарні люди», «обожаю такий тип чоловіків»;

3) рівень професійної толерантності – виявляється у ставленні до збірних типів людей, з якими доводиться мати справу, зважаючи на діяльність. У цьому разі додаткова енергія емоцій виявляється в особистості, здебільшого, в робочій обстановці. Так, можна говорити про терпимість лікаря чи медсестри відносно хворих – капризних, які перебільшують важкість захворювання, порушують лікарський режим тощо. У стюардес існує поняття «гарний» чи «поганий» пасажир, у офіціантів, перукарів, водіїв таксі – «гарний» чи «поганий» клієнт;

4) рівень загальної комунікативної толерантності – у ньому простежуються тенденції ставлення до людей в цілому, тенденції, що зумовлені життєвим досвідом, настановами, властивостями характеру, моральними принципами, станом психічного здоров'я людини. Загальна комунікативна толерантність здебільшого зумовлює інші її форми – ситуативну, типологічну, професійну.

Здійснюючи аналіз структури комунікативної толерантності О.Б. Скрябіна пропонує більш розширену багатокомпонентну модель [5]. Науковець виділяє п'ять основних структурних компонентів, зокрема: когнітивний (усвідомлення і інтеріоризація сенсу толерантного спілкування); емоційний (відношення суб'єкта до процесу та результатів толерантного спілкування через емоційну силу); мотиваційно-ціннісний (відношення особистості до власної інформації як до рівноправного діалогу та поєднання всіх структурних компонентів); конативний (інтенсивний розвиток особистості в комунікаційному процесі) та інструментальний (здатність особистості управляти комунікативними навичками, що сприяють толерантному спілкуванню).

Подібним до попередніх моделей структури комунікативної толерантності є модель, запропонована С.Н. Толстиковою [7], яка виокремлює: когнітивну, емоційну та конативну підструктури комунікативної толерантності, але науковець пропонує доповнити її ще наступними компонентами, зокрема: аксіологічний (представлені основні ідеологічні ідеали людини); ідентичності (способи прийняття іншої людини); сенсорний (відображають специфіку чуттєвого сприйняття світу на рівні нюхового, зорового, смакового, слухового, рухового відчуттів); соціально-перцептивний (як поєднання усіх варіантів (групового, міжособистісного, особистісно-групового) сприйняття); характерологічний (відображає стійкі, типотворюючі набуті або вроджені риси особистості).

У своєму дослідженні А.В. Зінченко [4], пропонує структуру комунікативної толерантності майбутнього педагога, що складається з аксіологічного, характерологічного,

когнітивного та поведінкового компонентів, які конкретизовані критеріями толерантно-етичної та естетичної орієнтації, толерантно-комунікативної емоційності й характеру, перцепції та компетенції, інтерактивності й рефлексивності.

Отже, теоретичне дослідження джерел, присвячених комунікативної толерантності, дозволило дійти висновку, що цей феномен є інтегральне утворення, що означає психосоціальну характеристику особистості з домінантною спрямованістю свідомості на терпиму, безконфліктну комунікативну поведінку, на особливий доброзичливий тип взаємодії індивіда.

Література:

1. Бабчук О. Г. Психологічні особливості майбутніх фахівців з різним рівнем комунікативної толерантності. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Психологія*. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Випуск 3. С.5–9.
2. Бойко В.В. Энергия эмоций в общении: взгляд на себя и на других М.: Информационно-издательский дом «Филинь», 1996. 472с.
3. Гришук В. М. Формирование коммуникативной толерантности у студентов гуманитарных специальностей в вузе : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Киров, 2005. 228 с.
4. Зінченко А. Модель формування комунікативної толерантності студентів педагогічних спеціальностей університетів у процесі гуманітарної підготовки. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2011. № 3. С. 241–248.
5. Скрябина О.Б. Педагогические условия формирования коммуникативной толерантности у старшеклассников : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06. Кострома, 2000. 209 с.
6. Скок А.Г. Комунікативна толерантність викладача вищого навчального закладу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2007. № 34. С. 79–84.
7. Толстикова С.Н. Развитие коммуникативной толерантности у будущих социальных педагогов системы образования : дис. ... канд. психол. наук. Калуга, 2002. 176 с.

Нікорчук Дарія Дмитрівна – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» (перша – китайська, друга – англійська), 4 рік навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Науковий керівник: Петінова Оксана Борисівна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ОСВІТА У ВИМІРІ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗРУШЕНЬ

Освіта є важливим чинником не тільки для культурного, а й для економічного та соціального розвитку країн, а також впливає на індивідуальному рівні і вважається найнадійнішим шляхом до загального добробуту, тому що дає шанс отримати стабільну роботу. «Показник розраховується на основі завершених років навчання та отриманої кваліфікації» [1].

Глобалізація – це процес, який торкнувся багатьох сфер людського життя, однією з яких є освіта, яка зазнає постійних змін. Розвиток суспільства у процесі глобалізації формує із дітей не тільки громадян власної держави, а й «громадян світу», людей, які володіють великою кількістю різних навичок і знань. Крім того, «якісну освіту» визначено як одну з цілей сталого розвитку [2]. Наразі перед системою освіти стоїть декілька завдань: надати здобувачам освіти нові знання та навички, які є необхідними для конкурентоспроможності на глобальному ринку. У такий спосіб глобалізація дає нам можливість переглянути важливість освіти та її основні цілі.